

2 Solidarnost na nivou Udruženi postizemo mnogo više

3 Zaštita klime preko potrebna Klimatski pokret za ravnopravnost

4 Informacije za ostvarivanje prava Do svojih prava u doba krize

Broj 6 | Oktobar 2020 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

SVP-ova Inicijativa o ograničavanju slobode kretanja jasno je odbijena

Solidarna Švajcarska se ponovo oglasila

Na slici Vania Alleva vidno sa olaksanjem, nakon sto je saznala za rezultat glasanja © Lucas Dubuis

Radosna je glasačka nedelja za zaposlene, migrante i porodice. SVP-ova Inicijativa o ograničavanju slobode kretanja jasno je odbijena, porodijsko za očeve prihvaćeno, a poreski pokloni za bogate porodice odbačeni. Uvođenje minimalca od 23 franka u Ženevi pretvorilo je ovaj glasački dan u super-nedelju! Sada je vrijeme za progresivnu migracionu politiku, za sve!

Hilmi Gashi

Odbijanje SVP-ove Inicijative o ograničavanju slobode kretanja i uvođenju kontigenta je jasno. Skoro 62% glasača je jasno reklo NE! Tačno 6 godina nakon što je zamalo usvojena Inicijativa o masovnoj imigraciji, SVP je pretrpio težak poraz u svom pokušaju da ukine slobodu kretanja i pogorša plate, uslove rada i prava migranata.

Radostan rezultat omogućio je i angažman sindikata, koji su zaposlenima od samog početka ukazivali na perfidnu igru SVP-a. Inicijativa o napuštanju bila je napad na sve zaposlene i njihova prava. Željela je da slobodu kretanja zamijeni diskriminirajućim sistemom kontingenata i da tako oslabi prava svih radnika u Švajcarskoj. Uz to je htjela da urušavanjem pratećih mjera

(FlaM) uruši noseći stub švajcarske zaštite plata. Ovako ohrabrujući rezultat glasanja Uniju podržava i ojačava u njenom jasnom stavu. Prateće mjere, a time i zaštita plata, moraju se jačati, a ne slabiti. Unija zahtijeva više kontrola i strože sankcije u slučaju dampainga. Osim toga su potrebni kantonalni minimalci, kao i više kolektivnih ugovora koji su obavezujući za sve. Mora se ojačati i zaštita zaposlenih, kao i sindikalni poverenici koji se bore protiv dampainga. Unija će se odlučno boriti protiv okvirnog sporazuma koji slabi prava radnika i zaštitu plata. Ubijedeni smo da će ovaj sporazum doživjeti istu propast kao SVP-ova inicijativa.

Solidarnost umjesto izopštavanja

Značajan doprinos uspjehu kampanje za NE dala su i udruženja migranata.

Ona su pod motom «Solidarnost umjesto izopštavanja» pokazali da se SVP-ov napad tiče i migranata. Jasno su svima stavili do znanja da za njih povratak u aparthejd Švajcarsku sa statusom sezonskog radnika, sakrivanjem djece i obespravljenim radnicima ne dolazi u obzir. Uz to: sloboda kretanja kao dostignuće ne treba samo da nastavi da postoji, nego i da se širi sve dok se ne izborimo za slobodu kretanja za sve.

Švajcarska je migrantsko društvo

Migrantkinje i migranti su oduvijek svakodnevno davali svoj doprinos društvenom uspjehu i ugledu Švajcarske u svijetu. Kultura, sport, privreda i nauka profitiraju od realne raznolikosti. Odgovor na konstantne napade na naša zajednička prava i na politiku žrtvenog jagnjeta koja traje već

decenijama glasi solidarnost. Tu spadaju i izgrađena prava boravka, sigurnost boravka, sloboda prebivališta, pravo na život sa porodicom i fer udio u privrednom i socijalnom uspjehu Švajcarske, bez izopštavanja.

Minimalac od 23 franka u kantonu Ženeva

Zaposleni u kantonu Ženeva slave još jedan uspjeh. Sindikalna narodna inicijativa za kantonalni minimalac od 23 franka po satu prihvaćena je od strane ženevskog stanovništva. To je još jedan jasan znak protiv neprihvatljivih plata.

Editorial

Pobjeda solidarnosti

Rezultati glasanja od 27. septembra daju razlog za nadu. To je, prvo i najvažnije, jasno Ne SVP-ovoj Inicijativi o uvođenju kontigenata i ograničavanju stranaca. Glasanje koje su mnogi označili kao najvažnije u cijeloj legislaturi.

I to nije daleko od istine. Naime, Inicijativa o napuštanju ograničenosti slobodnog kretanja bila je direktan napad na sve radnike i njihova prava. Želela je da slobodu kretanja zamijeni diskriminirajućim sistemom kontingenata. Njeno usvajanje lišilo bi prava naše kolegice i kolege bez švajcarskoj pasoša. Podijelila bi radnike, pooštrila konkurenciju na tržištu rada i uništila prateće mjere (FlaM), a time i noseći stub švajcarske zaštite plata.

Zbog toga je jasno Ne inicijativi a za pobjedu radnika. Sada najviši prioritet mora da bude zaštita plata i uslova rada, posebno sa osvrtnom na okvirni sporazum sa EU. Dosadašnji nacrt ugovora nije dovoljan. Štaviše: on žrtvuje švajcarsku zaštitu plata na oltaru slobodnog tržišta. To nije prihvatljivo. Prateće mjere se ne mogu odbaciti. Odlučno ćemo se boriti protiv okvirnog sporazuma koji slabi prava zaposlenih i zaštitu plata.

Tri dalja jasna rezultata glasanja su dodatno ojačala socijalnu Švajcarsku: odbijanje smanjenja poreza u korist bogatih, odavno neophodno uvođenje porodijskog za očeve, i, ne najmanje bitno, DA za kantonalni minimalac od 23 franka po satu u Ženevi. Ovi uspjesi solidarnosti daju nam u ovim teškim koronavirusnim vremenima novu energiju. Od srca vam se zahvaljujemo za veliki doprinos koji ste dali.

Vania Alleva, predsjednica Unije

Kratke vijesti

Sud u Vatlandu potvrdio: Uber je poslodavac

Kantonalni sud u Vatlandu potvrdio je presudu Radnog suda u Lozani i taksu preduzeće Uber svrstao u kategoriju poslodavaca. Unija od Ubera zahtijeva da svim svojim vozačima momentalno omogući regularne ugovore o radu i da im u skladu s tim isplati plate, dodatne troškove i doprinose za socijalno osiguranje. Kantoni se moraju postarati da se Uber pridržava zakona. Ukoliko Uber nastavi da svojim zaposlenima uskraćuje prava, nadležne institucije moraju da obustave i zabrane dalji rad koncerna, sve dok se ne dokaže da se zaista pridržava zakona.

Novi talas nazadovanja: uništavanje GE-a mora se zaustaviti

I opet: General Electric najavljuje nova masovna otpuštanja. 562 radna mjesta u jedinici GE Grid u Oberentfeldenu treba da nestanu. To bi bio četvrti veliki talas razaranja u četiri godine. Zastupnici osoblja i Unija zahtijevaju potpunu obustavu otpuštanja. Unija uz to od Saveznog vijeća zahtijeva da konačno jasno porazgovara sa ovom kompanijom. Nije prihvatljivo da GE uništava svoju industrijsku srž u Švajcarskoj. Vlada mora da interveniše u sjedištima GE u SAD i Francuskoj, gdje se i donose sve važne odluke. Zaposleni od kantona Argau očekuju da ostane ista ona sila koja se usprotivila kompaniji GE u prošlom naletu. Politika se mora odlučno umiješati kako bi spriječilo zlobno uništavanje radnijih mjesta u švajcarskoj industriji.

Građevinski upravници traže smanjenje plata za sve!

Od kraja avgusta 2020. u toku su ovogodišnji pregovori o platama između sindikata i Saveza građevinskih upravnika Švajcarske (SBV). Ali umjesto da odaju priznanje učinku građevinskih radnika, SBV sada traži smanjenje plata za sve! Korona kriza jeste doduše privremeno usporila građevinsku djelatnost, ali se situacija u ovoj branši u međuvremenu znatno poboljšala. Izgledi su dobri. A život sve skuplji. Sindikati su jasnog stava: građevinski radnici su zaslužili povišicu. Smanjenje plate ne dolazi u obzir!

Ko nanosi štetu, mora i da odgovara!
Da za Inicijativu za odgovornost koncerna!

Pepo Hofstetter

Dječiji rad, nasilje prema sindikalcima, zatrovane rijeke i smrtonosni pesticidi: koncerni sa sjedištem u Švajcarskoj sve su češće odgovorni za negativne novinske naslove. Danas je praktično nemoguće primorati ih da odgovaraju za to. Inicijativa za odgovornost koncerna, o kojoj će se glasati 29. novembra, to želi da promijeni.

Za odgovorno privređivanje

Inicijativa, koju aktivno podržava i Unija, zahtijeva nešto što se za pravo podrazumijeva: kada koncerni poput Glencore-a zagađuju pijaću vodu, tjeraju ljude sa njihove sopstvene zemlje i oglušuju se o najelementarnija prava radnika, morali bi da odgovaraju za tu štetu. Oni koji su ovim oštećeni i pogođeni trebalo bi da dobiju pravo da pred sudom od centrala odgovornih koncerna zahtijevaju odštetu. Za to moraju da dokažu da je koncern odgovoran za tu nepovoljnu situaciju.

Neodgovornost nije prednost u odnosu na konkurenciju

Mnogi koncerni rade časno. Međutim, neka beskrupulozna velika preduzeća ignorišu prava građana i propise o zaštiti okoline, kako bi maksimalno povećali svoj profit. Oni sebi svojom neodgovornošću

omogućavaju prednost u odnosu na konkurenciju. Inicijativa to želi da spriječi.

Međunarodni trend

Mnoge zemlje već imaju zakonske propise koji primoravaju koncernne da se pridržavaju pravila. U mnogobrojnim drugim zemljama su takvi zakoni predmet diskusije. Čak je i evropski komesar za pravdu najavio obavezujuće propise za koncernne, jer su se dosadašnje odredbe pokazale nedovoljnim.

Mali, ali važan korak

Inicijativa je mali, ali važan korak ka fer radnim uslovima u cijelom svijetu. Onaj ko posluje širom svijeta treba da se ponaša časno – prema svojim zaposlenima, prema stanovništvu i prema okolini!

Obezbeđenje Glencore-a napada autohtono žensko stanovništvo ispred rudnika u Peruu (Dez. 2018). Foto: zVg

Povećanje plata moguće

Unia ima konkretne zahtjeve za povišicu plata

Posljedice korona krize su različite. Dok su jedan dio preduzeća, preduzetnici i prije svega zaposleni teško pogođeni, pojedinim privrednim sektorima ide dobro, ili čak veoma dobro. Sada je na njima odgovornost da podrže kupovnu moć i privredni napredak.

Uniji je jasno: u mnogim branšama postoji prostor za generalnu povišicu plata u iznosu os 100 franaka. Branše i preduzeća koja su dobro prošla, ili koja su tokom krize dogovorila dobre poslove, moraju da preuzmu odgovornost. Zaposleni su značajno doprineli ovom uspjehu svojim maksimalnim zalaganjem. Njihov trud mora biti nagrađen!

Od aplauza se ne živi

Bilo da je u pitanju zdravstvo, trgovina ili logistika: angažman zaposlenih u tzv. esencijalnim branšama istican je u toku pandemije. Unija računa na povišicu od najmanje 100 franaka, kao i na premiju od najmanje 2000 franaka.

Jednakost plata sada!

Generalna povišica plata u esencijalnim zanimanjima predstavlja i doprinos jednakosti plata. Jer u ovim branšama rade najvećim

djelom žene – i to za najniže plate koje jedva da su dovoljne za dostojanstven život.

Detaljni zahtjevi za Unijine branše:

- 1. Građevinarstvo:** +100 franaka generalno; +100 franaka na minimalac; plaćene pauze ujutru i po podne.
- 2. Zanatstvo:** za sve branše +100 franaka na efektivne plate; +100 franaka na minimalac.
- 3. Industrija:** +100 franaka za sve.
- 4. Maloprodaja:** minimalac od najmanje 4000 franaka (x13); premija u iznosu barem jedne polovine mjesečne plate za zaposlene u prodaji hrane i onlajn prodaji.
- 5. Coop:** +100 franaka, sa prvenstvom za

zaposlene sa niskim platama (minimalac od najmanje 4000 franaka x13), kao i za zaposlene sa dužim iskustvom (nakon 5 i 10 godina).

- 6. Migros:** +100 franaka generalno; najmanje 4000 franaka (x13); minimalac za radnike sa dužim iskustvom; premija u iznosu barem jedne polovine mjesečne plate za zaposlene u prodaji hrane i onlajn prodaji.
- 7. Logistika:** +100 franaka; premija od najmanje 2000 franaka.
- 8. Unajmljivanje personala:** +150 franaka dodatka na minimalac (bez kvalifikacija); povećanje minimalca u tesinu na nivo kantonalnog minimalca.

Za postojanje zdrave društvene zajednice žene igraju značajnu ulogu

Konferencija žena 2020

zahtijeva da se esencijalna zanimanja više cijene

Korona-krizu ne smiju na svojim plećima da iznesu migrantkinje, kao ni žene uopšte, radu koji je od opšteg značaja za cijeli sistem mora se odati priznanje, više novca i vremena.

Anita Frommenwiler

Unijina Konferencija žena 2020. okupila je 2. i 3. oktobra 130 delegatkinja iz svih regiona, kako bi se zahtijevalo jačanje AHV-a, uključivanje LGBTIQ+ zajednice i prije svega to da se više cijene esencijalna zanimanja, koja su zbog korona-krise postala predmet polarizovane diskusije u društvu. U esencijalnim zanimanjima (npr. njega i trgovina) efektivno pretežno rade žene, a najveći dio njih su migrantkinje. Iako je ova pandemija pokazala koliko je njihov rad relevantan za

sistem, plate su i dalje niske, a uslovi rada i sigurnost boravišnih dozvola i dalje prekarni. Prekarijat, koji postaje sve ekstremniji. Žene Unije će danom akcije 31. oktobra posebno za esencijalne branše zahtijevati veće plate, više osoblja i vremena, kao i opšteobavezujuće kolektivne ugovore.

Predsjedništvo žena Unije je nakon 15 godina kao nasljednicu Ursule Matman-Alberto (Ursula Mattmann Albertio) dobilo Eleonoru Faila (Eleonora Failla). Unija se ovom prilikom zahvaljuje Ursuli Matman-Alberto

za njen dugogodišnji angažman u sindikatu, i pozdravlja Eleonoru Faila, mladu, aktivnu i feminički nastrojenu sindikalku. Osim toga, sljedećeg ljeta, dakle 2021, upravni odbor Unije bi po prvi put u istoriji većinski mogle da čine žene. Pored Vanie Aleve (Vania Alleve), Veronike Polito (Véronique Polito) i Renate Šoh (Renate Schoch), nominovana je i Bruna Kampanelo (Bruna Campanello), jedna od upravnica trgovinskog sektora. Ovo je veliki feministički pomak, i spolja i iznutra, koji pokazuje da zajedno možemo prevazići rigidne patrijarhalne strukture.

Izbjeglička drama u Moriji

Evakuacija ODMAH – imamo mjesta!

U noći 9. septembra u najvećem evropskom izbjegličkom kampu Morija na grčkom ostrvu Lesbos izbio je nekoliko požara. Kamp, koji je sa preko 12000 ljudi ionako već prepun, posljednjih mjeseci je zbog pandemije novog koronavirusa potpuno odsječen od spoljnog svijeta i gotovo potpuno je izgorio u požaru.

Marek Wieruszewski

Požari su doveli do toga da je 12000 ljudi koji traže azil, među njima 2000 žena i 4000 djece, moralo da spava pod otvorenim nebom, na ulicama, poljima i plažama. Među njima ima i posebno ugroženih, male djece, trudnih žena, starijih, kao i hendikepiranih osoba.

Dogovor s Turskom

Grčka zbog dogovora EU i Turske pokušava da zadrži izbjeglice na ostrvima Leros, Kios, Kos, Samos, kao i na samom Lesbosu. Tražioci azila moraju da ostanu u kampu na ostrvu, gdje u ekstremno lošim uslovima čekaju na odluku o azilu, kako bi u slučaju odbijanja mogli da budu vraćeni u Tursku. Pošto Turska zbog pandemije ne prima nikoga, njihov ionako loš položaj postao je još dramatičniji.

Imamo mjesta

Evropa ne smije da toleriše takve okolnosti. Ljudi koji svoju domovinu napuštaju zbog progona, rata ili gladi ne zaslužuju da budu smješteni u ovim nedostojanstvenim uslovima. Zbog toga mnogobrojne organizacije traže podršku poznatih osoba iz oblasti kulture, sporta i politike, kako bi se što više izbjeglica iz Egejskog mora prebacilo u Švajcarsku. Više informacija naći ćete na sajtu: <https://evakuieren-jetzt.ch/>.

Osnovna ljudska prava ne smiju biti ugrožena

Manifest udruženja migranata

Klimatski pokret: za klimatsku pravednost i održivost

Zajedno za zaštitu klime. Hitno je!

Šume gore. Oluje, suše i poplave sve su učestalije. Vode je sve manje. Glečeri nestaju... Globalno otopljavanje je vidljivo svima. A političari i privreda i dalje ne čine skoro ništa da riješe ovaj problem, najhitniji koji čovječanstvo ima. Klimatski pokreti i njihove pristalice bore se za zaštitu klime. Horizonte je razgovarao sa Unijinim sekretarom Romanom Kinclerom (Roman Künzler) koji se angažuje u jednom od pokreta.

Romane, da li je situacija sa klimom zaista toliko hitna koliko tvrdi klimatski pokret?

Situacija je dramatična. Naš sistem, orijentisan isključivo na proizvodnju, uništava našu planetu. Na putu smo ka otopljenju od 4-6 stepeni. Ako ovako nastavimo, jasno je vidljivo da veliki dijelovi Zemlje uskoro više neće biti naseljivi. Da bismo ostali na manje od 1,5 stepeni otopljavanja od 2030. ne smijemo uopšte da emitujemo izduvne gasove. Dakle, hitno je.

Omladina za klimu zauzela je Savezni trg, iako je to bilo zabranjeno. Da li je to bila bezobzirna građanska neposlušnost?

Kako predivna i uspješna akcija! Stotine ljudi su solidarno, odlučno i pjevajući izdržale 52 sata da bi se nešto promijenilo. Najskoriji put uz kišu koja lije kao iz kabla i bez spavanja. Ovi ljudi pišu istoriju. Nekad se moraju prekršiti pravila moćnika da bi se stvorio preduslov da se nešto promijeni. To je uvijek bilo tako. Kada se za 20 godina osvrnemo na 2020. Pitaćemo se zašto nije učinjeno još više, zašto nije zauzeto više trgova.

Klimatski pokret zahtijeva „klimatsku ravnopravnost“. Šta to znači?

Klimatska ravnopravnost je vizija o socijalno pravednom društvu koje dugoročno može da održivo živi na planeti Zemlji. Trenutno oni koji najmanje uzrokuju klimatsku krizu nose najveći teret. Bogate OECD zemlje poput Švajcarske su kroz istoriju odgovorne za 75% emisije gasova staklene bašte. I kod nas 10% najbogatijih uzrokuje 50% emisije. Jedino fer je da sada oni koji su izazvali problem snose troškove za ekososijalno restrukturiranje privrede i društva.

Da li klimatska kriza pogađa i migrantkinje i migrante?

Ona nas pogađa sve, ali ne podjednako. Tako su ljudi u siromašnijim zemljama ujedno i pogođeniji. Cijele oblasti već su sad nenaseljive, ljudi primorani na bekstvo. Istovremeno se Evropa i Švajcarska zatvaraju, puštaju izbjeglice da se dave u Sredozemnom moru ili ih zaključavaju u nehumane kampove. Klimatska ravnopravnost znači solidarnost u cijelom svijetu. Moramo da bezuslovno otvorimo svoje granice za klimatske izbjeglice. Međutim, sve češće vidimo autoritarne režime poput SAD i Brazila, koji dižu bedeme i brane privilegije privilegovanih. Oni poriču postojanje klimatske krize i huškaju protiv migrantkinja i migranata i takozvanih manjina. Moramo zajedno da se borimo za solidarnu alternativu.

U kojoj mjeri se ova tema tiče i sindikata?

Posao se ne odvija izolovano, on uvijek predstavlja razmjenu sa prirodom. A priroda ima svoje granice opterećenja. Kapitalizam ove granice nikad neće poštovati. Na radnicima je da se izbore za svijet u kom se demokratski odlučuje šta se, kako i za koga proizvodi. To se može sprovesti samo organizovano. A gdje drugo, ako ne u sindikatima?

Šta svako od nas može da učini?

Političke promjene su kolektivni procesi. Dakle, treba da se priključimo grupama i organizacijama, ili da sami osnujemo sopstvene. Onda zajedno planiramo i zajedno djelamo. Jedno je jasno: godine koje su pred nama biće od odlučujuće važnosti.

Darinka Filipovite

Pitanja & odgovori

Porodični dodatak: da li ga dobijam i ako moje dijete zarađuje novac pri dualnom obrazovanju?

Naša ćerka ima 16 godina i upravo je počela školovanje u dualnom sistemu. Naš 22-godišnji sin je student. Jedna moja koleginica smatra da ću izgubiti pravo na porodični dodatak čim neko od njih počne da zarađuje, i to čak i ako je zarada u okviru školovanja. Da li je to tačno?

DAVID AEBY: Ne. Dječiji dodatak iznosi najmanje 200 franaka mjesečno i isplaćuje se dok dijete ne napuni 16 godina. Od ovog trenutka ostvarujete pravo na dodatak za obrazovanje od najmanje 250 franaka mjesečno. On se isplaćuje do kraja obrazovanja, najkasnije do navršanih 25 godina. Čak i ako Vaša ćerka sada prima svoju prvu platu kao učenica u dualnom sistemu, a sin student za vrijeme raspusta radi neki privremeni posao i time zarađuje svoj novac, Vi svakako i dalje imate pravo na dodatak za obrazovanje. Pažnja: postoji, međutim, gornja granica. Ukoliko je godišnji prihod mladih koji se obrazuju veći od pune maksimalne penzije AHV-a, gubite pravo na dodatak za obrazovanje.

Ova granica prihoda trenutno iznosi 28440 franaka godišnje ili 2370 franaka mjesečno.

(Work, 18. September 2020)

Dualno obrazovanje u zidarstvu: pravo na šest nedelja odmora?

Početak avgusta sam započeo obuku za zidara u dualnom sistemu. U međuvremenu je počela i škola. Jedna poznanica iz škole mi je ispričala kako ima šest nedelja odmora godišnje. Po mom ugovoru ja imam pravo na samo pet. Poznanica kaže da bih i ja morao imati šest nedelja. Da li je to tačno?

PHILIP THOMAS: Da. Po obligacionom pravu zaposleni do navršene 20. godine imaju pravo na odmor od najmanje pet nedelja godišnje. Međutim, za posao zidara nisu odlučujuće samo odredbe obligacionog prava. Uz njih dodatno važi i Državni okvirni ugovor za građevinarstvo (LMV). On sadrži i odredbe koje se tiču obuke u dualnom sistemu. Na osnovu LMV-a učenici na obuci u dualnom sistemu imaju pravo na šest nedelja odmora godišnje. To dakle znači da Vaš ugovor mora da se prilagodi odredbama LMV-a i da zaista imate pravo na šest nedelja odmora.

(Work, 4. September 2020)

Rad na poziv: mogu li da tražim platu?

Oko godinu dana ostvarujem dodatni prihod tako što radim na poziv po nekoliko sati. Firma u kojoj tako radim je još uvijek teško pogođena korona krizom. U posljednje vrijeme me više nisu zvali na posao i shodno tome nisam dobijao ni platu. Da li svejedno imam pravo da tražim svoju platu?

PHILIP THOMAS: Kao što je to često slučaj, zavisi od konkretnih okolnosti. Kod rada na poziv ne postoji pravo na platu kada Vaš šef može da izabere kada će Vas angažovati i kada Vi za svaki angažman možete slobodno da odlučite da li ćete ga prihvatiti ili ne.

Ukoliko ste, međutim, jedan duži period imali relativno konstantan obim posla, a sada Vam se ne nude nikakvi angažmani, imate pravo na platu. Jer Vi ste mogli da se oslonite na to da ćete i dalje raditi istim intenzitetom.

Ukoliko pak Vaša firma jednostrano može da odluči kada morate da radite, imate pravo na prosječnu platu u slučaju da Vas firma odjednom više ne angažuje. Ako bi došlo do otkaza, za vrijeme otkaznog roka imate pravo na dosadašnju prosječnu platu. U slučaju da plata varira, u obzir se uzima posljednjih dvanaest mjeseci. Firma Vam dužuje platu i u slučaju da je Vaš rad opcioni i da odjednom nemate više angažmana.

(Work, 4. September 2020)

U slučaju trudnoće poslodavac snosi zdravstvenu odgovornost!

Poslodavac mora da zaštiti trudne zaposlene od korona-virusa, u suprotnom dolazi do nastavka isplate plata i zabrane rada!

Trudnice važe za posebno ugroženu grupu. Do ovog zaključka je 05.08.2020, nakon evaluacije nove evidencije o Kovidu 19 i trudnoći, došla Savezna služba za zdravstvo u saradnji sa timom ginekoloških eksperata Švajcarskog društva za ginekologiju i akušerstvo pri Udruženju lekara Švajcarske. Ovo za pacijentkinje ima dalekosežne posljedice. One se moraju pažljivo zaštititi. U suprotnom može da se naredi zabrana rada, kao i nastavak isplaćivanja plata. Svi detalji nalaze se u ovom članku i letku u prilogu.

Ovo su obaveze poslodavca

U skladu sa Čl. 6 Zakona o radu i Čl. 10 Pravilnika o mjerama u posebnim situacijama za borbu protiv epidemije Kovida 19, poslodavac je obavezan da obezbijedi zdravstvenu zaštitu svojih zaposlenih, kao i da sprovede mjere prevencije protiv Kovida na radnom mjestu. Zbog toga poslodavac mora da obezbijedi sve mjere, kako bi zaštitio posebno ugrožene zaposlene kao što su trudnice.

Poslodavci moraju da garantuju da zaposleni mogu da se pridržavaju preporuka Savezne službe za zdravstvo koje se tiču higijene i držanja rastojanja. Ovdje se moraju predvidjeti i sprovesti odgovarajuće mjere. Ukoliko zaposleni ne mogu da se pridržavaju preporučenog rastojanja, treba sprovesti mjere po STOP principu (substitucija, tehničke mjere, organizatorne mjere, personalna zaštitna oprema). Poslodavci i uprava su odgovorni za izbor i sprovođenje mjera i moraju da omoguće njihovo finansiranje.

Pravilnik o zaštiti majki zahtijeva da se mora ocijeniti koliko je izlaganje virusu SARS-CoV-2 štetno po zdravlje majke i

djeteta, i to s obzirom na djelatnost, stanje imunog sistema zaposlene i mjere prevencije koje se sprovode u odriješenoj firmi. Mora se osigurati da izlaganje virusu ne dovodi do štete po majku i dijete. Od uslova rada zavisi kako će se zaštititi trudnica na radnom mjestu. Ukoliko je izlaganje virusu nemoguće izbjeći, neophodna je procjena rizika. Tu spada i put do posla. Poslodavac mora da plati procjenu rizika od strane nezavisnog eksperta. Zahtjev za procjenu rizika može podnijeti ljekar/ka trudnice (vidi dolje).

Nota bene: poslodavac je u obavezi da dokaže da ne postoji izloženost korona-virusu na radnom mjestu!

Ukoliko nije moguće obezbijediti zaštitu, trudnici je neophodno dodijeliti druga, podjednako vrijedna ali bezopasna zaduženja, ili omogućiti rad od kuće.

Ovo su prava žena

Kada zaposlena primjeti da je trudna, treba da porazgovara sa svojim ljekarom ili ljekarkom. On ili ona su odgovorni za procjenu zdravlja i učinkovitosti mjera zaštite i mogu da zahtijevaju procjenu rizika.

Kada mjere zaštite nisu moguće ili poslodavac ne preduzima procjenu rizika, odnosno ne sprovodi preporuke ljekara ili ljekarke svoje zaposlene, ona ima pravo, a ljekar obavezu, da traže odgovarajuće posljedice: ljekar odnosno ljekarka ima dozvolu da u vidu atesta formuliše prilagođavanje uslovima rada, kao i da pacijentkinji zabrani rad.

Ukoliko nijedno od ta dva nije moguće, ili ukoliko poslodavac ne može da ponudi drugu djelatnost slične vrijednosti (npr.

rad od kuće), mora svejedno da nastavi da isplaćuje 80% plate, a da zaposlena ništa ne ostaje dužna i ne mora da radi.

Žene su tokom trudnoće zaštićene od otkaza

Tokom trudnoće žene imaju zaštitu od otkaza: njima tokom cijele trudnoće i 16 nedjelja nakon rođenja ne smije da se da otkaz (Čl. 336c Obligacionog prava). Zaštita od otkaza postoji od početka trudnoće, čak i ako zaposlena kojoj je dat otkaz tek naknadno sazna da je u trenutku otpuštanja već bila trudna. Otkaz dat tokom nedozvoljenog perioda je ništavan, što znači da on ne važi ni nakon isteka nedozvoljenog perioda.

Poslodavac, dakle, ne može da otpusti trudnicu jer to za posljedicu ima da ona dobije zabranu rada.

Šta učiniti u slučaju problema?

- Konsultovati izabranog ljekara ili ljekarku koji prati trudnoću (ginekolog, itd.) i po potrebi ga zamoliti da traži procjenu rizika ukoliko ne postoji nikakva ili ukoliko se sumnja u to. Više o tome na gynécologie suisse SGGG.

- Tražiti razgovor sa poslodavcem.

- U slučaju problema uspostaviti kontakt za nadležnim sindikatima za konkretne branše, kantonalnim radnim inspekcijama i SECO-m (coronavirus(at)seco.admin.ch kao i na tel. +41 58 462 00 66).

U slučaju bespravnog ništavnog dobijanja otkaza odmah je potrebno naći put do prava. U tome mogu pomoći pravne službe sindikata ili kantonalna informativna odjeljenja za poslovne sporove.

Poslodavac je odgovoran za zaštitu zdravlja svojih zaposlenih a posebno trudnica

Ne dobijate platu? Imate premalo angažmana?

Kažite svom poslodavcu da znate koja su Vaša prava! U slučaju da imate premalo angažmana, odnosno nematu platu, Unija je na svom sajtu pripremila nekoliko **obrazaca za pismo u Word-u** na njemačkom, francuskom i italijanskom i stavila Vam ih na raspolaganje za download i prilagođavanje. Pronaći ćete ih na: <https://www.unia.ch/de/arbeitswelt/von-a-z/coronavirus/kein-lohn-keine-einsaetze>